

• Antibiotikaresistens



Lite antibiotika: Eva Rylen, som driver en gård i Sverige sammen med Gjert, er opptatt av å bruke så lite antibiotika som mulig.

Foto: Siri Juell Rasmussen.

Større gårder gir friskere melkekyr, viser Tines oversikt. – Det er handel med levende dyr som sprer sykdommer, sier veterinær.

For tre år siden, da Høyre-Frp-regjeringen startet med å effektivisere norsk landbruk, fikk daværende landbruks- og matminister Sylvi Listhaug og statssekretær Hanne Blågfjeldal hard medfart for å påstå at større besetninger ikke fører til mer antibiotikabruk.

Men tall fra Tine Rådgiving viser at jo større de norske gårdene er, desto friskere er dyra.

– Vår erfaring viser at større driftsenheter har færre syke dyr som trenger behandling, noe som også fører til lavere antibiotikabruk, sier Anne Cathrine Whist, spesialrådgiver for helse og fruktbarhet i Tine Rådgiving til Nationen.

Større og friskere
Antibiotikabruken i landbruksproduksjoner verden over har

blitt et stort problem, siden den gjør bakteriene som også smitter mennesker, resistente mot antibiotika. Flere dyr tettere sammen øker sjansen for at dyr blir smittet, og EUs malthelseorgan mener antibiotikabruk skju-ler dårlig dyrehold.

Men i Norge ble det i 2016 utført 0,578 behandlinger per dyr på gårder på mellom fem og til kyr. På gårder med over 100 kyr ble det foretatt kun 0,36, viser tall fra Tine Rådgiving 2016.

– Dersom en sykdom rammer 10 prosent av besetningen, er det både mer synlig og mye mer kostbart for en storbonde enn for en liten bonde, blant annet fordi tilskuddet per ku er lavere på større

bruk. Det gjør at de større bondene satsar mer på forebyggende helsearbeid enn mindre bruk, forklarer Whist.

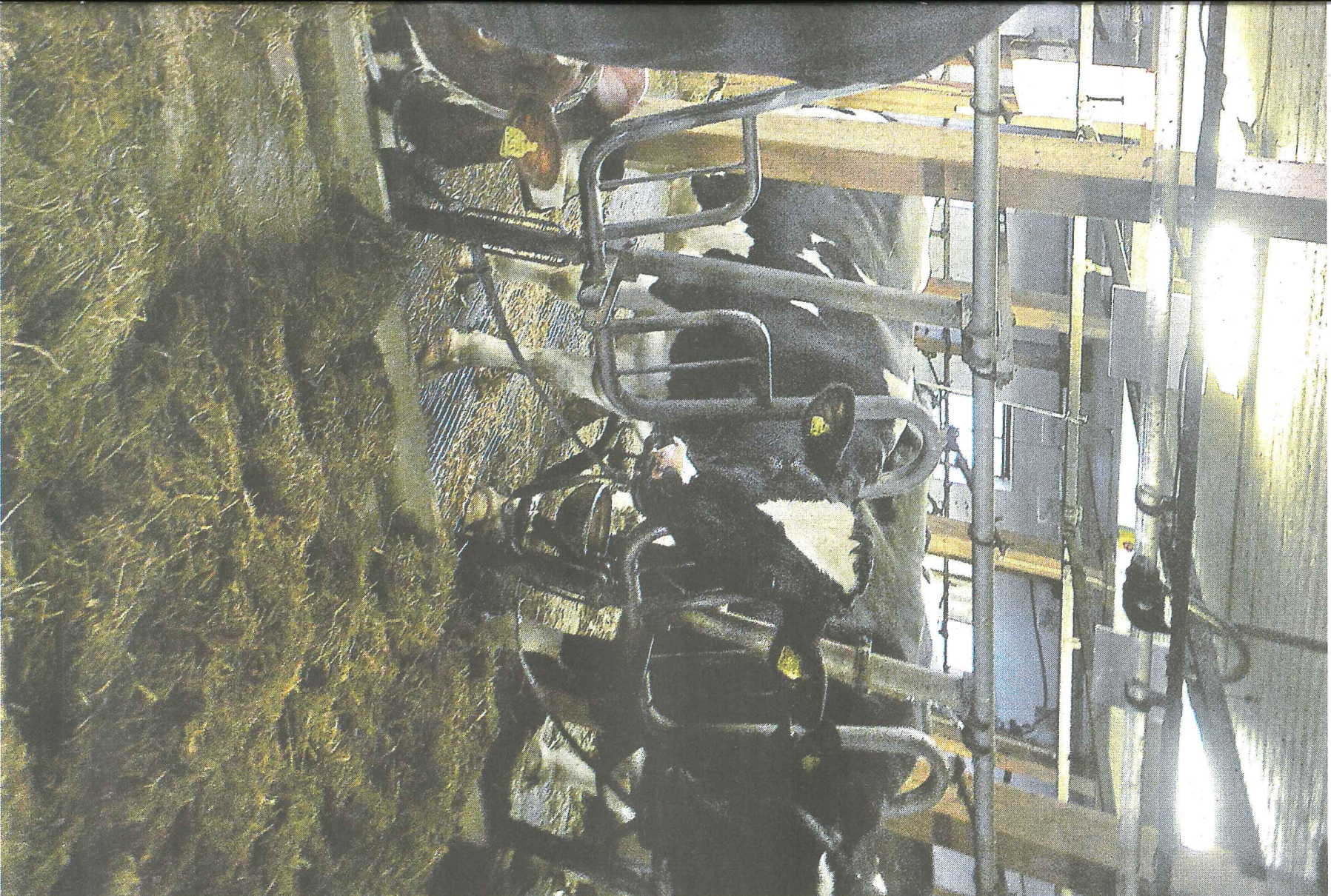
Større i Sverige

Selv om Sverige har en gjennomsnittlig besetningsstørrelse på over 60 kyr mot Norges 25, bruker de tilnærmet lik mengde antibiotika som i Norge.

– De større gårdene er mer profesjonelle i dyrehelsearbeid og i sine smitteforebyggende tiltak. Det er oftest gårdbrukerens kunnskap og engasjement som betyr mer for smitterisikoen enn besetningsstørrelsen, sier Johan Beck-Friis, informasjonsjef ved Sveriges veterinärförbund.

Selv om vi akkurat nå har kontroll på antibiotikabruken i Norge, kan vi miste den om effektiviseringen fortsetter i det uendelige, advarer Whist.

– Når det gjelder besetningsstørrelse, så kan det hende at det finnes et brytpunkt et sted mellom 100 og 200 dyr. Hvis vi ser mot Danmark, så ser vi at antall sykdomsbehandlinger på de vanligste produksjonssykdommene er høyere enn i Norge og Sverige. En forklaring kan være langt større besetninger i Danmark. I større besetninger kan smittepresset bli for sterkt og dyrene for mange til at bonden kan forhindre og behandle



Fakta

Antibiotikaresistens

- Antibiotikabruken i landbruket varierer sterkt over hele verden. Norge er blant de med aller lavest forbruk, rundt 10 milligram per kilo kjøtt. Vestinglandene i Europa bruker 40 ganger mer. I Asia er bruken hundre ganger høyere eller mer. Mange land har ikke oversikt i det hele tatt.

- Hemningsløs bruk av antibiotika fører til at bakterier utvikler resistens, som de utveksler med bakterier som smitter mennesker. Dette fører til tusenvis av dødsfall på sykehusene, som det ikke finnes gode oversikter over.

- Globalt går sannsynligvis mer antibiotika til landbruk enn til mennesker. I 2011 ble 80 prosent av all antibiotika solgt til landbruket, i Tyskland 68 prosent, Kina 50 prosent.

- I USA koster en sykehusinnleggelse som følge av antibiotikaresistens mellom 19.000 og 29.000 dollar (161.000 – 246.000 NOK)

Kampen mot antibiotikaresistens

- 25.000 mennesker dør årlig av antibiotikaresistente bakterier i Europa. I en rekke artikler setter Nationen søkelys på antibiotikabruken og kampen mot resistens.
- Se flere saker på nationen.no

nellkelkyr

sykdomsutbrudd effektivt, sier Whist.

Handel

Whist tror også at det er en annen forklaring på den enorme antibiotikabruken i landbruket lenger sør i Europa.

– Det at vi har sperret grensen

og ikke importerer levende dyr,

så bevarer det dyrehelsen, sier Whist. Svenskene har skjont at det å hente inn levende dyr er ikke spesielt heldig, sier hun.

Sverige, som er med i EU, går svært langt for å unngå import av levende dyr.

Stor og profesjonell

«De større gårdene er mer profesjonelle og sitt dyrehelsearbeid og i sine smitteforebyggende tiltak.»



Johan Beck-Friis, informasjonssjef i Sveriges veterinärförbund

– Det forekommer nesten ikke. Avsmaterialer importeres i form

av sperm eller embryo, sier Beck-Friis.

– Handel med dyr er den største smitterisikoen mellom gårder og mellom land, sier han.

– For jævlig

Eva Rylen, som sammen med mannen Gjert driver gården Lilla Edet noen mil nord for Göteborg, kjenner godt til problemet rundt antibiotikaresistens.

– Noe av det enkleste man kan gjøre er å sørge for at dyrene ikke står for tett sammen og hindre import av levende dyr, sier hun.

Samtidig mener hun det er «for jævlig» at svenske bønder må

konkurrere mot land som bruker mye mer antibiotika

– Mange steder i Europa har det gått helt over styr. Jeg håper Sverige kan bidra med et godt eksempel og at EU gjennomfører tiltak mot dette, sier Rylen.

I en kommentar til artikkelen sier EU's mattrygghetsorgan EFSA at det er ikke størrelsen på gårdene som i seg selv er problemet, men dyretettheten – hvor tett står dyrene sammen. Hvis dyrene transporteres under dårlige forhold, øker det også sjansen for at de blir syke og at de spredteksjoner til andre gårder.

Martin Jacob Kristoffersen
martin.kristoffersen@nationen.no

Notert



Måtte vente: Ola Giæver.

Foto: Privat

Jomfrutur forsinket av dårlig vær

FlyViking. Det nordnorske flyselskapet FlyViking startet mandag ruteflyginger mellom Tromsø, Hammerfest og Bodø, men dårlig vær skapte problemer for jomfruturen.

Første flyging skulle etter planen gå fra Tromsø til Hammerfest klokken 5.50, men først rundt en time senere letet flyet med kurs mot Hammerfest, melder NRK.

– Vær og vind kan vi ikke gjøre noe med. Det er altfor dårlig vær i Hammerfest til å ta av fra Tromsø, så vi må bare vente, sa flyselskapets gründer og pilot på den første ordinære flygingen, Ola Giæver, en halv time etter planlagt avgang.

Den tidligere Widerøepiloten og hans nye flyselskap har besluttet å trappe opp tilbudet utover våren, og både Vesterålen, Lofoten, Vadsø og Kirkenes står på planen. Ifølge NRK kan også ruter fra Nordland til Oslo og Vestlandet være aktuelt, samt flyruter til Murmansk i Russland. © NTB

Ny fiskefabrikk i Egersund

Industri. Protein og olje frå pelagisk fisk skal gi ein komande fiskfabrikk i Egersund ei omsetjing på rundt 250 millionar kroner, håpar gründerane.

Det er dei to rogalandsinvestorane Jakob Hatteland og Anbjørn Øglend som står bak byggeplanane om ein ny fiskeproteinfabrikk i Egersund til 300 millionar kroner, skriv Dagens Næringsliv.

I første omgang skal fabriken levere fiskemjøl til fiskeforprodusentar. På sikt er ambisjonen å levere fiskeprotein til menneske.

Målet er at fabriken skal stå klar i november 2018. © NPK

Sommervarme flere steder sørpå

Vær. På årets første dag med sommertid ble det målt sommervarme flere steder øst og sør i landet. I nord holdt derimot kvikksølv et seg under 0 mens snøskurene gikk.

Hokksund i Øvre Elker og Porsgrunn var de aller varmeste stedene søndag, skilvert nettstedet Vær og vind. Begge steder ble det målt 21,8 plussgrader.

Mars-rekorden er det Landvik i Aust-Agder som innehar. Der ble det målt 23,1 varme-grader i slutten av mars for fem år siden, ifølge Yr. © NTB